

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 28

Půjde hospoda DVACÍTKA do „kytek“ ?

„.....asi se to bude bourat, taky jste to slyšela... ?“ Dostala se k vašemu uchu také podobná neúplná zpráva? Trochu je to pravda, ale také trochu ještě nevíme. A zase ta známá písnička, VŠECHNO ZÁLEŽÍ NA PENĚZÍCH, nyní ještě palčivější než v předešlých letech.

V současné době probíhá proces, který bude završen dokumentem, který nese jméno „územní rozhodnutí“. Tento „papír“ předcházela zhruba půlroční snaha o jeho získání. Byla zhotovena studie pro novou stavbu, připraven projekt a k němu vyjádření několika dotčených orgánů státní správy a sousedů budoucí stavby. A toto by již stačilo, abychom se mohli POKUSIT zažádat o dotaci z evropských peněz. Ale bohužel naše vesnice má špatný počet obyvatel. Kdybychom se počtem vešli do 500 lidí, bylo by to v tuto chvíli jednodušší. V této kapitole je ještě peněz na kupě mnoho. Ale my jsme bohužel větší než 500 obyvatel, a tak se v evropských dotacích řadíme na úroveň těch největších měst a obcí (V tomto případě se s nimi vůbec nechceme řadit do jedné skupiny!!!!) a peníze jsou již z této kapitoly vybrány. Tato zpráva byla sdělena veřejnosti na konci letních prázdnin 2009. Přesto jsme proces přípravy nezastavili. Může se stát, že budou finance převedeny mezi kapitolami z těch nevyčerpaných na ty žádanější. Zkrátka, abychom byli připraveni! Zda budeme v příštím roce projekt připravovat až do stádia stavebního povolení, o tom se rozhodneme až při dokončování rozpočtu na rok 2010.

A teď to hlavní, co by „TO“ mělo být, kdyby se peníze podařilo sehnat. Projekt se jmenuje „Víceúčelové zařízení Dvacítka“. Původní přední budova by měla být zbourána až na úroveň přízemí, které by mělo zůstat kvůli zajímavým stropům zachováno. Zde jsou plánovány stejné provozy jako dosud, ale s určitým rozšířením zázemí až do dvora. V patře by rovněž zůstala místnost pro stolní tenis a přibyla spolková místnost se sociálním zázemím. K této budově by byla ve dvoře kolmo „nalepena“ nová část, sál – tělocvična o rozloze cca 300 m². K tomuto by příslušelo vzadu nové sociální zařízení se šatnami a odděleným vstupem. Starý a nový objekt by byl propojen, ale zároveň s možností uzavření na nezávislé sekce. Ze sálu je v projektu zakreslen vchod do prostoru (přilepený ke staré přední budově ze dvora), který by sloužil k občerstvení, pokud by spolky nechtěly použít služeb hospody a chtěly by si na občerstvení přivydělat. V létě by bylo možno sál otevřít do zbývající části dvora, kde by se nabízela možnost akcí venku v částečně zakrytém místě pro sezení i ve dvoře.

Je to dobře vymyšlené a hlavně potřebné zařízení s ohledem i na požadavek větší tělocvičny ve vesnici. Ta v ZŠ je milá, ale hodně malá.

S případným příchodem dotací by nám zároveň vyvstal problém, protože pak bychom podle pravidel nesměli 5 let používat objekt ke komerčním účelům. V překladu to znamená, nemohli bychom ho pronajímat za peníze. Málo platné, dotace jsou podle mého názoru trochu radost, ale spíše více tlak, nespravedlnost a stanovené přísné podmínky, které se nedají obejít. Zdá se ale, že nám dotace na tuto stavbu „hrozí“ velmi málo. Takže stará budova s velmi staticky špatným 1. poschodím bude nejspíš stát dál a sny o současném projektu budou zřejmě plněny postupně rok po roce po menších krocích.

Mgr. Hana Štěpánová – starostka

Politika, která se týká i nás občanů malých vesnic...

Pro noviny Svitavský deník jsem napsala podklad pro tento článek, který vyšel 7.12. 2009:

Spravedlivě peníze všem obcím. Svitavy – Malé obce bojují o každou korunu. Starostka Morašic Hana Štěpánová se proto připojila v rámci hnutí Starostové a nezávislí k oslovení všech poslanců parlamentu za Pardubický kraj s žádostí o podporu.

Oslovení následovalo poté, kdy strana TOP 09 zveřejnila jediný pozměňovací návrh k připravovanému schválení státního rozpočtu. Jedná se o dvě miliardy korun, které byly nalezeny v kapitolách jednotlivých ministerstev. Ty měly původně skončit v jejich spotřebě. Tyto peníze by měly být dle návrhu rozděleny šesti tisícům obcí, které mají do deseti tisíc obyvatel. Tak by do rozpočtu obcí přibylo na příští rok 517 korun na každého obyvatele. Není to mnoho, jedná se vůči rozpočtu o jakýsi záchranný kruh v krizi pro malá sídla. „**Rozhodla jsem se neponchat věc náhodě a na základě výzvy předsednictva Starostové a nezávislí jsem oslovila poslance za náš kraj bez rozdílu politické příslušnosti. Požádala jsem je o podporu jediného pozměňovacího návrhu, který podává TOP 09. Žádám tak navíc o 517 korun pro každého našeho občana. Všem by to přineslo prospěch,**“ říká starostka Hana Štěpánová. Jednalo by se o přímou dotaci státu, kterou by dostali v Morašicích do rozpočtu pro rok 2010 navíc. „Jedná se zdánlivě o malou částku, ale když ji vynásobíme počtem lidí, pro naše občany by to obnášelo zhruba 370 tisíc korun navíc. Tyto peníze bychom mohli využít třeba na dokončení opravy budovy zdravotního střediska,“ dodala Hana Štěpánová. Ve středu budou poslanci rozpočet schvalovat. (konec článku)

Hodně starostů se domluvilo a oslovili poslance, ale bohužel vyšel jasný signál, že drtivě většině poslanců jsou problémy obcí „ukradené“. Tento návrh ve prospěch obcí a měst naší země nebyl poslanci schválen. Naopak podpořili utrácení na ministerstvech. Svoji práci, postoje a iniciativu směřují výhradně jen a jen k udržení svých politických postů bez ohledu na ekonomické důsledky, jak v rámci místních samospráv, tak celého státu. Starostové byli jedinou skupinou, kteří nechtěli státní peníze pro sebe, ale na řešení problémů občanů měst a obcí. Bohužel pozměňovací návrh neprošel.

Návrh zamítli tito poslanci našeho kraje:

Jiří Čepelka (ODS)

Daniel Petruška (ODS)

Ladislav Libý (ODS)

Alena Páralová (ODS)

Návrh svým zdržením nepodpořili také tito poslanci našeho kraje:

Ludmila Navrátilová (ČSSD)

Miloslav Souček (ČSSD)

Miroslav Váňa (ČSSD)

Ladislava Zelenková (ČSSD)

Doporučujeme všem občanům, aby si tato jména zapamatovali do dalších poslaneckých voleb.

Děkujeme za podporu tohoto návrhu těmto poslancům našeho kraje:

Pavel Severa (TOP 09)

Václav Snopek (KSČM)

Mgr. Hana Štěpánová – starostka

VÁNOČNÍ KONCERT

V neděli 27. prosince 2009 se uskuteční pod záštitou obce v kostele Sv. Petra a Pavla v Morašicích vánoční koncert folk-rockové skupiny XILT. Začátek je ve 14⁰⁰ hodin, vstupné dobrovolné. Slavnostní atmosféru navodí koledy a lidové písně.

POZVÁNÍ NA OBECNÍ PLES

V sobotu 13. února 2010 pořádáme ve spolupráci s TJ Sokol již tradiční obecní ples. Letos nám zahraje znovu hudba MEDIUM. Přijďte se pobavit !

Ze života obce

- Od firmy **EKO-KOM** jsme získali za dobu od 1. 7. 2009 do 30.9. 2009 odměnu za tříděný odpad ve výši 13.933,50 Kč.
- U Júzových je již vystavěna **ochranná zeď proti přívalové vodě**. Ze spadlé lípy v parku byla vytvořena jednoduchá **sedátka**, která poslouží v zahradě mateřské školy žákům ZŠ při čekání na oběd i malým dětem při hraní. V areálu MŠ je rovněž od konce léta nainstalován nový **herní prvek**, pohyblivá lávka. V Lažanech byla **pročištěna strouha** od rybníku na návsi k rybníku Profistavu, aby se voda při prudkých deštích rychleji stahovala od domu Kratochvílových. Tyto práce mohly být provedeny až po ukončení výlovu rybníku Profistavu.
- **Do bytu v Řikovicích** se nastěhuje pan Miroslav Vrátil se svojí družkou.
- Od Českého svazu včelařů získala naše obec v rámci dotace pět vzrostlých lip. Tři jsou zasazeny v parku v Morašicích a dvě v parku v Lažanech.
- 31. 10. jsme na Rychtě v Morašicích měli **obřad zlaté svatby** manželů Bohumily a Zdeňka Trávníčkových. Poté proběhlo vítání nových občánků naší obce. Byly to děti Lukáš Mach z Morašic, Dominik Petráň ze Řikovic a Natálie Gžebinská z Morašic. Všem oslavencům přejeme hodně zdraví do dalších let.
- **Žádost o pomoc:** Vážení občane, možná víte, že nabyl platnosti nový zákon, který ukládá obcím povinnost odstraňování sněhu z chodníků a nemusejí to již dělat majitelé sousedních pozemků. Pokud máte jen trochu dobrou vůli a dobrý zdravotní stav, pomáhejte s úklidem před svými domy jako dosud. Když napadne sníh, nedá se najednou všechno a hned uklidit, i když máme od letoška v záloze sněhovou frézu na čištění ploch. Všem ochotným pomoci děkujeme.
- **Připomenutí:** Na obecním úřadě poskytujeme zdarma žluté pytle na sběr použitých obalů z plastů a tetrapacku. Naplněné pytle tímto tříděným odpadem se vzacejí zpět opět zdarma na sběrný dvůr (stačí i k vratům). **Tento způsob sběru a třídění je pro obec finančně výhodnější než sběr do kontejnerů.**
- Zastupitelé obce odsouhlasili na žádost občanského sdružení Smíření **přispět na dostavbu hospice v Chrudimi**. Výstavbu hospice financovalo občanské sdružení Smíření Chrudim a podpořil je finančně i Pardubický kraj. Investor se dostal do potíží, protože ministerstvo zdravotnictví neposkytlo v letošním roce přislíbenou dotaci ve výši 20 mil. Kč a hospic by tak nebyl provozuschopný. Obec přispěla alespoň symbolickou **částkou 5.000,- Kč**.
- Bude požádáno o dotaci v rámci XIV. výzvy Operačního programu Životní prostředí, opatření 1.3.1. Součástí tohoto projektu jsou následující aktivity: **zavedení varovného a vyznamovacího systému**. Ve srozumitelném jazyce to znamená, že bude opakovaně podána žádost o dotaci na výstavbu **bezdrátového rozhlasu**, ale z jiného zdroje než bylo žádáno vloni.
- Dále bude podána znovu **žádost o dotaci** rovněž z jiného zdroje než v letošním roce **na opravu zdravotního střediska**. Bude to z peněz, které má přislíbeny MAS Litomyšlsko, pokud bude ovšem tato kapitola odpovídat požadavkům.
- **Poplatky LIKO** (popelnice) pro rok 2010 se budou vybírat v únoru a v březnu, poplatky ze psů v únoru. Poplatky za popelnice budou na základě rozhodnutí zastupitelstva navýšeny z 350,- Kč na 400,- Kč na občana a rok. Na úrovni 350,- Kč jsme je drželi 5 let v nezměněné výši. I když se nám vrátilo cca 50.000,- Kč na odměnách za třídění odpadu, přesto musela obec letos na odpadcích doplatit 90.000,- Kč. To je příspěvek na každého občana a rok skoro 130,- Kč z obecní společné kasy. Při zvýšení poplatku přesto přispějeme ze společného balíčku každému občanovi přibližně 80,- Kč za rok, celkově za všechny lidi je to necelých 60.000,- Kč.
- **Upozornění:** V Morašicích máme přislíbenou rekonstrukci rozvodů nízkého napětí v roce 2011. (Netýká se zřejmě částí „Františka“, „Hřbitovní kvítí“ a sídliště „Za Rychtou“ – tam jsou nové rozvody.) V roce 2010 bude probíhat projektová příprava. Již v lednu a únoru 2010 budete dostávat domů návrhy řešení co se týče vašich domů, smlouvy o zřízení věcného břemene apod. Prosíme, abyste věc co nejrychleji zhodnotili a vyřídili podle požadavků.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka obce

Toulky kolem vody a vodovodu v Morašicích

Voda, voda, voděnka – životodárná, ve velkém množství však i život beroucí...

Morašice leží v úrodné kotlině pánve litomyšlské, útvaru částečně naplaveném. Vesnicí protéká potok Fiala, dříve zvaný Fialový. Sbírá vodu ze tří pramenů: Kabátu, Lišky a Jezírka. Prameny v suchých letech

slábnou, až zcela vysychají a koryto zůstává bez vody. Studny jsou téměř u každého stavení, ovšem v době sucha také vysychají. Problémy s nedostatkem vody bývají časté.

Na potoce stály odpradáva dva kolové mlýny zvané klepáče. Starší je z 15. století v Morašicích a mladší v Sedlíškách. Mlýn v Morašicích patřil k Rychtě č.p. 47 a po požáru v r. 1793 byl znovu postaven rychtářem Václavem Kroulíkem. Mlynáři Karel Hlavsa, Josef Kubíček, později Jan Očenášek, byli vždy nájemci mlýna. Naposledy se zde mlelo a šrotovalo v letech 1914-18, kdy byl nájemcem Jan Očenášek. Pamětníci si vzpomenu na poslední stále obyvatele mlýna Františka a Helenu Famfulíkovy. V současné době tento svědek minulých dob velice chátrá.

Aby měly mlýny zajištěn dostatek vody i v suchých letech, zhotovili dřívější majitelé Rychty Černínové a Kroulíkové nádrže na vodu – rybníček, odkud byla voda přiváděna na mlýnské kolo náhonem, ještě dnes patrným asi 50 m nad potokem. Pozdější majitelé mlýnů chtěli odstranit nedostatek vody v obci a zajistit vodu i pro sebe. Majitel Rychty Josef Slavík a majitel mlýna v Sedlíškách se v r. 1884 dohodli, že vykopou studnu na nejslabším prameni „Jezírka“. Dali se v tom suchém roce do práce. Brzy narazili na tvrdý modrý kámen (Podle RNDr. Pavliše se jednalo zřejmě o spongilitický slínovec.) a v devatenácti metrech se objevila voda. Ač byl pramen silný, přece se ve velkém suchu ztrácel. Vody však bylo více, protože pramen vysychal pomaleji. Studna byla vyzděna pěkným kamenem a dodnes nápis na jednom z nich hlásá: Nákladem Jos. Slavíka v r. 1886 provedl Jos. Abraham. V suchých letech voda obci nestačila. Hospodáři ji museli vozit z Lažan i z Tržku. Za podpory bývalého poslance Fr. Dostála, který věnoval velkou částku peněz na zřízení vodovodu v Morašicích, a doporučení proutkaře Hebdy se počala v r. 1920-21 kopat a vrtat studna na pozemku rychty zvaném „skála“. V hloubce 24,3 metrů se přišlo na vodu. Pro místní vodovod však kapacita nestačila. Kolem této studny proběhlo mnoho sporů mezi proutkařem Albínem Hebdou a obcí. Představitelům obce se nelíbilo, že proutkařova předpověď týkající se množství vody neodpovídá skutečnosti a on ze svých požadavků nechtěl také ustoupit. Spor se táhl až do roku 1924, kdy bylo usneseno, aby studna byla opatřena řádným zákrytem traverzami, fošnami a kameny a voda se dál vozila z Lažan. Přesné umístění studny v poli nad sklakou neznáme, snad by se dalo určit v zimě, sníh v terénu nad studnou by měl dříve roztát.

Ve velice suchých letech 1934-35 Morašice žádaly obec Lažany, aby jim přenechala přebývající vodu. Občané Lažan se však obávali nedostatku vody pro vlastní potřebu a žádost odmítli. Proto bylo rozhodnuto postavit studnu u silnice ve Višňárech u Faltysova pramene. Práci provedla obec, dřevo poskytla rychta a pumpu zhotovil pan Rudolf Trhal. Po dobu jeden a půl roku morašičtí občané jezdili pro vodu k této studni.

V této době se utvořil spolek Vodovod Růžový palouček, který měl zajistit vodu pro Chotovice, Makov, Morašice, Nová Sídla a Tržek z pramenů v Nových Hradech. Byl zhotoven projekt, vyměřeny po obcích, avšak přišel protektorát a všechny práce byly zastaveny.

V době, kdy nebyly pračky, ženy praly prádlo ručně na valše v neckách a s mácháním se šlo k řece, kde byla na různých místech zhotovena máchadla – prkenné podlážky nad hlubším místem v řece, aby prádlo nevířilo nečistoty ode dna. Pokud řeka vyschla, máchalo se u koryta na Kaučině u Jůzových, kde se voda musela pumpovat. V nejhorším případě se jezdilo s prádlem do Lažan ke korytu, kde vody na tyto účely byl dostatek.

V roce 1953 bylo v Morašicích založeno zemědělské družstvo a problém nedostatku vody nastal znovu. Bylo třeba zajistit dostatek vody pro živočišnou výrobu. Věci se ujal p. Václav Bureš, technický pracovník Pozemních staveb v Litomyšli. Bydlel v č.p. 23 v Morašicích. Se značným úsilím připravil podmínky na Vodohospodářské správě v Pardubicích i jinde, takže funkcionářům zemědělského družstva bylo snadné realizovat nový návrh. Bylo třeba provést nový vrt, to znamená nalézt bohatý zdroj vody.

Odborníci z Krajského národního výboru za spolupráce pana Františka Kuřeho určili v r. 1955 umístění vrtu na louce poblíž „Jezírka“. V zimě 1956 přijela vrtná souprava a v únoru se skupina pracovníků ze Slovenska pustila do práce. Hloubení vrtu znesnadňoval tvrdý modrý kámen, který pokračoval do značné hloubky, v 65 metrech se objevil písek a z 68 metrů k veliké radosti všech zúčastněných dne 27. června 1956 vytryskla voda do výše několika metrů. Pramen krásné bezvadné vody, který svou silou sliboval dostatek pro zásobování nejen Morašic, ale i Nových Sidel, Sedlíšek a Tržku.

V roce 1958 se začal kopat hlavní rozvod vodovodu po Morašicích a připravovala se trasa do Nových Sidel. V červnu 1960 byly práce i s přípojkami hotové. Celkové dokončení bylo provedeno v r. 1963. Jak píše kronikář: „...vděčnost občanů byla veliká...“. Těžko si dnes dovedeme představit situaci, kdy bychom museli pro vodu k pumpě, nebo dokonce až do Višňárů.

Z pramenů, které pro po archivech vyhledal pan Václav Novák, pro Občasník připravila Bohumila Trávníčková.

Dodatek k poště a poštovníctví:

Lidská paměť je zrádná a písemných pramenů je málo, tak se stalo, že se z výčtu pracovníků na poště vytratila paní Anna Soukupová (rozená Dočkalová), která v Morašicích pracovala v letech 1962-67.

Všem spoluobčanům přejeme pěkné Vánoce. V novém roce pevné zdraví, radost v kruhu rodiny a přátel, ale také úspěchy v práci a štěstí v životě.

Vydává Obecní úřad Morašice. Náklad 240 výtisků. Vydáno 22. 12. 2009. Chyby opravila Alena Čejková.